

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรับมรดก¹

ธีรวิทย์ รักเล่ง²

กองมรดกนั้น เมื่อพิจารณาตามมาตรา 1599 วรรคแรกที่บัญญัติว่า “เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท” จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นว่ากองมรดกแท้ที่จริง แล้วทรัพย์สินที่เข้าเป็นกองมรดกนั้นมิได้เกิดขึ้นในเวลาที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย แต่กองมรดกมีอยู่ก่อนที่เจ้ามรดกจะถึงแก่ความตาย หากในกรณีที่เจ้ามรดกยังมีได้ถึงแก่ความตายเราไม่เรียกว่ากองมรดก หากแต่จะเรียกในทางทฤษฎีว่ากองทรัพย์สิน (patrimony)

มรดกสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคร่าว ๆ ดังนี้

1. ทรัพย์สินของผู้ตายทุกชนิด ทรัพย์สินที่เป็นมรดกจะตกทอดแก่ทายาททันทีที่เจ้า มรดกถึงแก่ความตาย แม้ทรัพย์สินบางประเภทจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในทาง ทะเบียนก็ตาม อาทิเช่น บ้าน ที่ดิน ห้องชุด ก็ตกทอดเป็นมรดกแก่ทายาททันทีโดยมจำเป็นต้องมี เปลี่ยนแปลงทางทะเบียนก่อน

2. สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่างๆที่โดยสภาพหรือโดยกฎหมายมิใช่เป็นการ เฉพาะตัวของเจ้ามรดก เช่น กรรมสิทธิ์ในที่ดินโดยการครอบครองปรปักษ์ ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์มาตรา 1382 สิทธิตามคำพิพากษาเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นต้น

3. หน้าที่และความรับผิดชอบต่างๆที่โดยสภาพหรือโดยกฎหมายแล้วไม่เป็นการเฉพาะตัวโดยแท้เมื่อตกทอดเป็นมรดกแก่ทายาท ทายาทผู้รับมรดกต้องรับผิดชอบไม่เกินทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดแก่ตน เช่น หน้าที่ตามสัญญาจะซื้อจะขายที่ดิน หน้าที่ในการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญความรับผิดชอบทางละเมิด เป็นต้น

สำหรับหลักการเรื่องการรับมรดกและการเสียสิทธิในการรับมรดกนั้นปรากฏที่มาตั้งแต่สมัยโรมัน ซึ่งกฎหมายมรดกของโรมันนั้นเป็นรากฐานแนวคิดที่สำคัญของหลักกฎหมายในปัจจุบัน โดยแนวคิดพื้นฐานที่ตกทอดมาสู่กฎหมายมรดกของแทบทุกประเทศซึ่งเห็นได้ชัดเจนที่สุดมี 3 หลักการ คือ 1. หลักการสืบสิทธิทั้งหมดของผู้ตาย เป็นการโอนทุกอย่างเท่าที่เป็นไปได้จากผู้ตายให้แก่ทายาท อันเนื่องมาจากกฎหมายมันไม่ต้องการให้สภาพบุคคลขาดช่วงไป สิ่งที่ตกทอดแก่ทายาท คือ มรดก (Hereditas) โดยเป็นการสืบทั้งสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดของผู้ตาย ยกเว้นสิ่งที่เป็นภาระเฉพาะตัวของ ผู้ตาย เช่น ภาระในการเป็นผู้ปกครองหรือผู้อนุบาล ภาระจำยอมส่วนบุคคล เป็นต้น หลักการนี้ตก ทอดมาจนถึงปัจจุบันที่เราเรียกกันว่าหลัก Universal Succession ซึ่งปรากฏในกฎหมายไทยเช่นกัน 2. หลักการตกทอดทันทีของการรับ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจาการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรับมรดก โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จตุพร วงศ์ทองสรรค์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จรัส เล็งวิทยา และ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนิยผล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มรดก (Automatic Inheritance) 3. Freedom of Testament คือ หลักการที่รับรองเสรีภาพในการทำพินัยกรรมอย่างไว้ข้อจำกัดในการตกทอดแห่งมรดก โดยถือ หลักว่าเจ้ามรดกผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิที่จะจำหน่ายโอนทรัพย์ของตนแก่บุคคลคนใดก็ได้ ตามความพอใจของเขา แม้จะเป็นการจำหน่ายหลังจากที่เสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นหลักการ สำคัญในกฎหมายมรดกปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายเยอรมัน ฝรั่งเศส หรือแม้แต่ในกฎหมายไทย เช่นเดียวกัน

ส่วนในเรื่องการเสียสิทธิในการรับมรดกในฐานะเป็นผู้ไม่สมควรนั้น แนวคิดเบื้องหลังใน เรื่องนี้คือการที่ “บุคคลไม่สมควรได้รับประโยชน์จากการกระทำผิดของเขา” เป็นหลักการที่มีมา ตั้งแต่สมัยโรมัน ซึ่งหากบุคคลใดที่กฎหมายประกาศว่าเป็นผู้ไม่สมควรได้รับมรดกแล้ว ทรัพย์สินที่ได้มาจะถูกเรียกคืนสู่รัฐ ตอนแรกเป็นการพัฒนามาจากข้อเท็จจริงในเรื่องที่ทายาทฆ่าเจ้ามรดก ต่อมา จึงขยายหลักการไปในเรื่องอื่นๆ รวมทั้งเพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการทำพินัยกรรมของเจ้ามรดกด้วย

ทายาทที่มีสิทธิในการได้รับมรดก ทายาทอาจจำแนกได้เป็นสองประเภทใหญ่ๆ คือ ทายาทที่มีสิทธิได้รับมรดกตามที่ กฎหมายบัญญัติ เรียกว่า “ทายาท โดยธรรม” กับทายาทที่มีสิทธิได้รับมรดกตามที่กำหนดไว้ใน พินัยกรรมเรียกว่า “ผู้รับพินัยกรรม” ตามมาตรา 1603 สิทธิรับมรดกของทายาทโดยธรรมเรียกว่า สิทธิโดยธรรม สิทธิรับมรดกของผู้รับพินัยกรรมเรียกว่า สิทธิตามพินัยกรรม บุคคลเดียวกันอาจเป็นได้ ทั้งสองฐานะคือทั้งทายาทโดยธรรมและผู้รับพินัยกรรม

หลักเกณฑ์ที่กำหนดเกี่ยวกับสิทธิและการแบ่งทรัพย์มรดกระหว่างทายาทโดยธรรม ซึ่งมีอยู่ 6 ลำดับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 มาตรา 1629 ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา 1629 ทายาทโดยธรรมมีหกลำดับเท่านั้น และภายใต้บังคับแห่งมาตรา 1630 วรรค 2 แต่ละลำดับมีสิทธิได้รับมรดกก่อนหลังดังต่อไปนี้ คือ

- (1) ผู้สืบสันดาน
- (2) บิดามารดา
- (3) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน
- (4) พี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกัน
- (5) ปู่ ย่า ตา ยาย
- (6) ลุง ป้า น้า อา

คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นก็เป็นทายาทโดยธรรม ภายใต้บังคับของบทบัญญัติพิเศษแห่งมาตรา 1635”

ทั้งนี้การที่มาตรา 1629 วรรคหนึ่ง จัดลำดับทายาทโดยธรรมออกเป็นหกลำดับนั้น มิได้หมายความว่าทายาททุกลำดับมีสิทธิได้รับมรดกของเจ้ามรดก การจะได้รับมรดกย่อมเป็นไป ตามลำดับก่อนหลัง ซึ่งหมายความว่าทายาทโดยธรรมในลำดับต้นมีสิทธิได้รับมรดกก่อน ทายาท โดยธรรมในลำดับหลัง หลักการดังกล่าวเรียกว่า “หลักญาติสนิทตัดญาติห่าง” ซึ่งเป็นหลักการ ตามมาตรา 1630 วรรคหนึ่ง และเหตุที่กฎหมายได้แบ่งแยกทายาทเป็นลำดับต่างๆ และให้ญาติสนิท ได้รับมรดกก่อนญาติห่าง โดยไม่ได้กำหนดให้

ทายาทในทุกลำดับได้รับมรดกด้วยกันตามสัดส่วน มากน้อยตามที่เห็นสมควร ก็เพราะกฎหมายประสงค์จะให้มรดกตกทอดไปตามความประสงค์ ของผู้ตายมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยถือเอาความสัมพันธ์ใกล้ชิดต่อกันเป็นเกณฑ์กำหนดลำดับดังกล่าว

การแบ่งมรดกระหว่างทายาทโดยธรรมนั้นอาศัยหลักกฎหมายที่ว่าด้วย “หลัก ญาติสนิทตัดญาติห่าง” สามารถพิจารณาได้จากกรณีที่มาตรา 1630 วรรคหนึ่ง บัญญัติยืนยันหลัก กฎหมายนี้โดยบัญญัติว่า “ตราบิตที่มีทายาทซึ่งยังมีชีวิตอยู่ หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ยังไม่ขาดสาย แล้วแต่กรณีในลำดับหนึ่ง ๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา 1629 ทายาทผู้ที่อยู่ในลำดับถัดลงไปไม่มีสิทธิในทรัพย์ มรดกของผู้ตายเลย แต่หลักกฎหมายนี้มีข้อยกเว้นตามมาตรา 1629 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 1630 วรรค 2...” หมายความว่า หลักดังกล่าวมีข้อยกเว้นตามมาตรา 1630 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “แต่ความในวรรคก่อนนี้มีให้ใช้บังคับในกรณีเฉพาะที่มีผู้สืบสันดาน คนใดยังมีชีวิตหรือมีผู้รับมรดกแทนที่กัน แล้วแต่กรณี และมีบิดามารดายังมีชีวิตอยู่ ในกรณีเช่นนั้น ให้บิดามารดาได้ส่วนแบ่งเสมือนหนึ่งว่าเป็นทายาทชั้นบุตร

เมื่อพิจารณาถึงลำดับการรับมรดกของทายาทโดยธรรมแล้ว จะต้องพิจารณาอีกว่า ทายาทโดยธรรมดังกล่าวเป็นทายาทที่เสียสิทธิในการรับมรดกหรือไม่ ซึ่งการเสียสิทธิในการรับมรดกมีกฎหมายวางหลักไว้ในมาตรา 1599 วรรคสอง “ทายาทอาจเสียไปซึ่งสิทธิในมรดกได้แต่โดยบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น” กล่าวคือ ทายาทอาจเสียไปซึ่งสิทธิในการรับมรดกได้ตามกฎหมาย 2 ประการ คือ

1. การเสียสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
2. การเสียสิทธิตามกฎหมายอื่น เช่น ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย เป็นต้น

การเสียสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำแนกได้ออกเป็น 4 ประการด้วยกันคือ 1.การถูกจำกัดมิให้รับมรดก 2.การถูกตัดมิให้รับมรดก 3.การสละมรดก 4.การเสียสิทธิในการรับมรดกโดยผลของอายุความ

จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการรับมรดกดังที่กล่าวมาข้างต้น ยังคงพบปัญหาเกี่ยวกับข้อกฎหมายบางประการที่ผู้เขียนเห็นว่าควรได้รับการแก้ไข

ประการที่หนึ่ง ปัญหาในการจำกัดสิทธิบิดานอกกฎหมายมิให้ได้รับมรดกของบุตร กรณีที่บิดาเป็นเจ้าของมรดก สิทธิในการรับมรดกของบุตรนั้น ไม่ว่าจะ เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายหรือบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองโดยพฤติการณ์ มีสถานะเป็นผู้สืบสันดานรับมรดกได้เช่นเดียวกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา 1627 ซึ่งได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในกรณีสิทธิของบุตรในการรับมรดกแต่อย่างใด แต่หากเป็นกรณีของบิดานอกกฎหมายนั้น ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใด ๆ เลยที่กำหนดหลักเกณฑ์สิทธิหน้าที่ของบิดานอกกฎหมายที่มีต่อบุตร กล่าวคือไม่มีความสัมพันธ์ตามกฎหมายแต่อย่างใด ซึ่งหากพิจารณาในแง่ของความจริง อาจจะขัดต่อความรู้สึกและจิตสำนึกในสังคมที่ว่า บิดาซึ่งได้เลี้ยงดูบุตรมา มีการรับรองโดยพฤติการณ์ ทั้งส่งเสียเลี้ยงดู ให้การศึกษา ให้ที่อยู่อาศัย ทั้งรักษาอาการเจ็บป่วย จนเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปในสังคมนั้นว่ามีความสัมพันธ์ในลักษณะของครอบครัว แต่เมื่อบุตรเสียชีวิต บิดากลับไม่มีสิทธิรับมรดกของบุตรนั้นเลย เนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติให้สิทธิแก่บิดาในการรับมรดก บิดาผู้นั้นย่อมไม่มีสิทธิที่จะ

ได้รับมรดกของบุตรที่เสียชีวิตไปแล้วในฐานะทายาทโดยธรรมแต่อย่างใด หรือแม้กระทั่งสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ ที่บิดาพึงมี จึงทำให้เกิดความขัดแย้งกันว่าสิ่งที่กฎหมายบัญญัตินั้น ขัดต่อความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม

ประการที่สอง ปัญหาการกำจัดมิให้รับมรดกตามมาตรา 1606(1) กรณีทายาทลำดับเดียวกันฆ่ากันเอง ตามมาตรา 1606(1) การฆ่าหรือพยายามฆ่าผู้มีสิทธิได้รับมรดกก่อนตนย่อมไม่รวมถึงการที่ทายาทโดยธรรมในลำดับเดียวกันฆ่าหรือพยายามฆ่ากันเอง เพราะทายาทโดยธรรมในลำดับเดียวกัน ย่อมเป็นผู้มีสิทธิได้รับมรดกร่วมกันมิใช่ได้รับมรดกก่อนหลังกันแต่อย่างใด เช่น บุตรคนหนึ่งฆ่าหรือ พยายามฆ่าบุตรอีกคนหนึ่งของเจ้ามรดก เพราะผู้กระทำและผู้ถูกกระทำเป็นทายาทโดยธรรมลำดับ 1 เหมือนกัน อาจยกตัวอย่างได้ว่า เจ้ามรดกมีบุตรสองคน บุตรคนโตพยายามฆ่าบุตรคนเล็กตายโดยเจตนา ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดลงโทษบุตรคนโต ถ้าต่อมาเจ้ามรดกถึงแก่ความตายโดยไม่ได้ทำพินัยกรรม บุตรคนโตก็ยังเป็นผู้มีสิทธิได้รับมรดกของเจ้ามรดก หรือกรณีเช่น เจ้ามรดกเป็นคนโสด มีน้องร่วมบิดามารดา 2 คนเป็นทายาท ถ้าเจ้ามรดกถึงแก่ความตายโดยไม่ได้ทำพินัยกรรมน้องทั้งสอง จะเป็นผู้มีสิทธิได้รับมรดกร่วมกันคนละครึ่ง แต่ถ้าน้องคนรองฆ่าน้องคนเล็ก น้องคนรองก็จะเป็นผู้มีสิทธิได้รับมรดกทั้งหมดของเจ้ามรดก เพราะการที่บุตรคนโตพยายามฆ่าบุตรคนเล็ก หรือน้องคนรองฆ่าน้องคนเล็ก มิใช่เป็นการฆ่าหรือพยายามฆ่าผู้มีสิทธิได้รับมรดกก่อนตน จึงไม่ต้องถูกกำจัดมิให้รับมรดก เพราะผู้กระทำและผู้ถูกกระทำเป็นผู้มีสิทธิได้รับมรดกร่วมกัน จะเห็นได้ว่าตัวอย่างที่กล่าวมาในสายตาวินิจฉัยชนทั่วไปจะรู้สึกได้ว่าทายาทที่กระทำความผิดเป็นคนไม่ดีไม่สมควรจะได้รับมรดก แต่มาตรา 1606(1) บัญญัติไม่ครอบคลุมถึงกรณีตามตัวอย่าง จึงเป็นเหตุให้ทายาทที่กระทำการอันไม่สมควรเป็นผู้มีสิทธิได้รับมรดกของเจ้ามรดก

และจากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น พบว่า กฎหมายแพ่งญี่ปุ่น มาตรา 891(1) ที่บัญญัติให้ทายาทโดยธรรมที่ฆ่าหรือพยายามฆ่าผู้ได้รับมรดกลำดับก่อนตนหรือลำดับเดียวกับตน จะต้องถูกกำจัดมิให้รับมรดก ดังนั้น ตามกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น ถ้าทายาทโดยธรรมฆ่าหรือพยายามฆ่าทายาทโดยธรรมในลำดับเดียวกับตนตามกรณีตัวอย่างจะต้องถูกกำจัดมิให้รับมรดก ผู้เขียนจึงเห็นว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1606(1) ยังไม่ครอบคลุมทุกกรณีที่สามารถเกิดขึ้นได้ตามตัวอย่างข้างต้น

ประการที่สาม ปัญหาในการรับมรดกแทนที่ตามมาตรา 1639 และการสืบมรดกตามมาตรา 1607 กรณีทายาทถูกกำจัดมิให้รับมรดก นักกฎหมายเห็นขัดแย้งกันในประเด็นดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาในการใช้กฎหมายและความไม่ชัดเจนของกฎหมาย เป็นปัญหาที่ว่ามาตรา 1607 นั้นอยู่ในบังคับมาตรา 1639 หรือไม่ หากพิจารณาถ้อยคำที่ใช้ในบทบัญญัติมาตรา 1639 ซึ่งบัญญัติไว้โดยชัดเจนว่า เป็นกรณีที่ทายาทนั้นถูกกำจัดมิให้ได้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตาย เป็นการบัญญัติไว้โดยเฉพาะเจาะจง ซึ่งถ้าหากทายาทถูกกำจัดมิให้รับมรดกหลังเจ้ามรดกตายนั้น ไม่สามารถนำมาตรา 1639 มาปรับใช้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม กรณีทายาทถูกกำจัดหลังเจ้ามรดกตายนั้น สามารถนำมาตรา 1607 มาปรับใช้แทนได้ เนื่องจากมาตรา 1607 มิได้บัญญัติไว้เฉพาะเจาะจงว่าจะต้องเป็นกรณีที่ทายาทถูกกำจัดก่อนเจ้ามรดกตายเท่านั้นถึงจะปรับใช้ได้ ดังนั้นจะเห็นว่า การใช้มาตรา 1607 จะต้องเป็นกรณีที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 1639 หากจะกล่าวว่ามีมาตรา 1607 อยู่

ภายใต้มาตรา 1639 ก็มีเหตุผลรองรับคือ เรื่องการรับมรดกแทนที่นั้นเป็นบทบัญญัติเฉพาะ ดังนั้นเรื่องการสืบมรดกซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไป จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 1639 นอกจากนี้เหตุแห่งการถูกกำจัดหลังเจ้า มรดกตายก็เป็นเหตุที่ทำให้ทายาทอื่นๆต้องเสียประโยชน์ อีกทั้งมาตรา 1639 ยังได้บัญญัติถึงสิทธิในการรับมรดกแทนที่ไว้อย่างชัดเจนกล่าวคือ การรับมรดกแทนที่จะมีได้เพียง 2 กรณีคือ ทายาทตายก่อนเจ้ามรดกและถูกกำจัดก่อนเจ้ามรดกตายเท่านั้น หากทายาทที่มีสิทธิรับมรดกถูกกำจัดหลังเจ้ามรดกตายย่อมไม่สามารถมีการรับมรดกแทนที่กันได้ ความเห็นนี้ศาสตราจารย์โชค จารุจินดา อาจารย์อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง อาจารย์เพ็ญ หุตางกูร ได้แสดงความเห็นไว้ ซึ่งความเห็นดังกล่าว สอดคล้องกับร่างคำตอบกฎหมายแพ่งข้อ 10 ปีการศึกษา พ.ศ.2515 ของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

จากการศึกษา ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประการที่ 1 ข้อเสนอแนะปัญหาในการจำกัดสิทธิบิดานอกกฎหมายมิให้ได้รับมรดกของบุตร กฎหมายไทยควรมีบทบัญญัติให้บิดานอกกฎหมาย กรณีที่ได้รับรองบุตร โดยพฤติการณ์ มีสถานะเช่นเดียวกับบุตรนอกกฎหมายที่ตนได้รับรองโดยพฤติการณ์ ซึ่งเป็นการทำให้บิดานอกกฎหมาย มีสถานะเป็นทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629(2) เป็นการบัญญัติให้กฎหมายมีความสอดคล้องกันในเรื่องทำนองเดียวกัน อันเป็นการขจัดปัญหาในเรื่องสถานะของบิดานอกกฎหมายในการรับมรดกดังกล่าว ได้ โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนในกรณีดังกล่าว ผู้เขียนเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 1627 ดังนี้

จากเดิม “มาตรา 1627 บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้วและบุตรบุญธรรมนั้น ให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดาน เหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้”

แก้ไขเพิ่มเติม เป็น “มาตรา 1627 บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้วและบุตรบุญธรรมนั้น ให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดาน เหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้”

บิดานอกกฎหมายที่ได้รับรองบุตรตามวรรคแรก ให้ถือว่าเป็นทายาทโดยธรรมของบุตรอันมีสิทธิในการรับมรดกตามกฎหมายนี้”

การแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา 1627 ก็เพื่อให้เรื่องของการรับรองโดยพฤติการณ์และสิทธิในการรับมรดกทั้งของบุตรนอกกฎหมายและของบิดานอกกฎหมาย ในฐานะทายาทโดยธรรมอยู่ในมาตราเดียวกัน และถือเป็นปรับบทกฎหมายให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยให้บิดานอกกฎหมายที่ได้เลี้ยงดูบุตรมีสิทธิในการรับมรดกของบุตรได้โดยมีกฎหมายรับรองสิทธิ

ประการที่ 2 ข้อเสนอแนะปัญหาการจำกัดมิให้รับมรดกตามมาตรา 1606(1) กรณีทายาทลำดับเดียวกันฆ่ากันเอง เสนอให้นำกฎหมายแพ่งของประเทศญี่ปุ่นมาปรับใช้กับกฎหมายไทย กล่าวคือ บัญญัติให้ทายาทโดยธรรมที่ฆ่าหรือพยายามฆ่าผู้ได้รับมรดกลำดับก่อนตนหรือลำดับเดียวกับตนจะต้องถูกกำจัดมิให้รับมรดก โดยแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา 1601(1) ดังนี้

จากเดิม “มาตรา 1606 บุคคลดังต่อไปนี้ต้องถูกกำจัดมิให้รับมรดกฐานเป็นผู้ไม่สมควร คือ (1) ผู้ที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้เจตนากระทำ หรือพยายามกระทำให้เจ้ามรดกหรือผู้มีสิทธิได้รับมรดกก่อนตนถึงแก่ความตายโดยมิชอบด้วยกฎหมาย”

แก้ไขเพิ่มเติม เป็น “มาตรา 1606 บุคคลดังต่อไปนี้^๑ต้องถูกกำจัดมิให้รับมรดกฐานเป็นผู้ไม่สมควร คือ (1) ผู้ที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้เจตนากระทำ หรือพยายามกระทำให้เจ้ามรดกหรือผู้มีสิทธิได้รับมรดกก่อนตนหรือทายาทลำดับเดียวกันกับตนถึงแก่ความตายโดยมิชอบด้วยกฎหมาย”

ประการที่ 3 ข้อเสนอแนะปัญหาในการรับมรดกแทนที่ตามมาตรา 1639 และการสืบมรดกตามมาตรา 1607 กรณีทายาทถูกกำจัดมิให้รับมรดก จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศอันได้แก่ประเทศญี่ปุ่น และประเทศเยอรมันพบว่าไม่มีการแบ่งแยกเรื่องการรับมรดกแทนที่ในเรื่องการถูกกำจัดมิให้รับมรดกก่อนเจ้ามรดกตายและหลังเจ้ามรดกตายออกจากกันเหมือนกฎหมายไทย กล่าวคือ ไม่มีการนำระยะเวลาในการถูกกำจัดของทายาทมาเป็นสาระสำคัญที่ส่งผลต่อการรับมรดกแทนที่ ดังนั้นผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางการแก้ไขดังนี้ กล่าวคือ เสนอให้นำบทกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นและประเทศเยอรมันมาปรับใช้กับกฎหมายไทย โดยบัญญัติมิให้มีการแบ่งการถูกกำจัดก่อนหรือถูกกำจัดหลังของทายาทมาเป็นหลักเกณฑ์ในการรับมรดกแทนที่ โดยกำหนดเฉพาะเป็นการกำจัดและให้สิทธิแก่ผู้สืบสันดานก็สามารถเข้ารับมรดกแทนที่ได้ทุกกรณี

เอกสารอ้างอิง

สุพจน์ คุ้มานะชัย. กฎหมายมรดกว่าด้วยการเสียสิทธิในการรับมรดก. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544.

ชาคริต คุ้มานะชัย. ย่อหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เล่ม 4 ครอบครั้ว มรดก. กรุงเทพมหานคร

:บริษัทไทยพัฒนารายวันการพิมพ์, 2557

ชาคริต อนันทราวิน. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2556.

บวรศักดิ์ อูวรรณ โณ. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยมรดก.

กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน), 2548.

กิตติศักดิ์ ปรกติ. คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป ว่าด้วยบุคคลธรรมดา และหลักทั่วไป

ว่าด้วยนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2549.

เพ็ริบ หุตาจุง. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยมรดก. กรุงเทพมหานคร :

โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.